

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Корогод Альони Ярославівни

на тему «Національні енергетичні стратегії в умовах декарбонізації світової економіки» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор, Людмила Кудирко

Актуальність теми дисертації. У сучасному світі, що стикається з викликами зміни клімату та необхідністю забезпечення сталого розвитку, декарбонізація світової економіки стає не лише екологічною, але й економічною та політичною необхідністю. Національні енергетичні стратегії відіграють ключову роль у цьому процесі, визначаючи шляхи переходу до низьковуглецевої енергетики. Дослідження національних енергетичних стратегій в умовах декарбонізації є актуальним з кількох ключових позицій. Перш за все, завдяки модернізації стратегічних програм розвитку національної енергетики держави можуть досягати задекларованих на рівні ООН цілей сталого розвитку. При цьому завдяки національним стратегіям держави прагнуть збалансувати питання економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною стійкістю в тому чи іншому суспільстві. Не меншого значення обраний вектор дослідження має з огляду безпекових пріоритетів для країн-імпортерів викопних енергоресурсів. Це пов'язано із тим, що залежність від імпорту викопних енергоресурсів створює ризики для енергетичної безпеки та економічної стабільності країн, а декарбонізація надає можливість диверсифікувати енергетичні джерела, зменшити залежність від зовнішніх постачальників та підвищити стійкість національних енергетичних систем. В сучасних умовах геополітичної нестабільності, цей аспект дисертаційної роботи Корогод А.Я. є вкрай важливим.

Не можна не зазначити також, що перехід до низьковуглецевої економіки відкриває нові можливості для інновацій, створення робочих місць та розвитку зелених технологій. Відтак виважені та релевантні національні стратегії здатні стимулювати інвестиції в відновлювану енергетику, енергоефективність та інші низьковуглецеві сектори.

Міжнародний досвід засвідчує, що шлях до зменшення вуглецевого сліду в економіці є достатньо суперечливим та часто супроводжується регресивними трендами, відтак узагальнення національних стратегій трансформації енергетичного сектора в тих чи інших країнах дозволяє оцінити ефективність впровадження цих стратегічних кроків технологій та визначити найкращі регуляторні практики.

Таким чином, комплексне розкриття проблематики формування та впровадження національних енергетичних стратегій в умовах декарбонізації є важливим завданням має як теоретико-методологічну цінність, так і вирізняється важливим прикладним значенням, оскільки спрямоване на підвищення якості управлінських рішень на різних рівнях їх реалізації для забезпечення сталого розвитку, підвищення енергетичної безпеки та використання економічних можливостей, що відкриваються в процесі переходу до низьковуглецевої економіки.

Новизна дослідження та отриманих результатів полягає у поглибленні теоретичних засад і розробленні практичних підходів до формування національних енергетичних стратегій в умовах реалізації пріоритетів сталого розвитку та декарбонізації світової економіки. Основні наукові результати, що відображають зміст і характер новизни дослідження, полягають у наступному:

- удосконалено теоретико-методичний підхід до оцінки національних енергетичних стратегій за критерієм їх результативності. Запропонована економетрична модель дозволяє виявити вплив інституційних та інвестиційних факторів на динаміку процесів декарбонізації, що зумовлює визначення найбільш ефективних регуляторних практик з огляду можливостей їх подальшого впровадження у вітчизняну систему державного управління;

- удосконалено понятійно-категорійний апарат предметної галузі дослідження, зокрема запропоновано авторське трактування «національна енергетична стратегія», здійснено розмежування термінів «декарбонізація», «декарбонізація виробництва», «декарбонізація споживання», «низьковуглецевий розвиток», «низьковуглецевий перехід», розкрито їх спільні ознаки та особливості. Розробка чіткого понятійного апарату є критично важливою як з огляду теорії, так і регуляторної практики, оскільки забезпечує однозначне розуміння змісту явища декарбонізації, сприяє уніфікації термінології та створює основу для підвищення якості управлінських рішень на різних рівнях їх реалізації щодо інструментарію сприяння цілям декарбонізації;

- дістала подальшого розвитку систематизація теоретичних підходів до розкриття сутності та ознак декарбонізації світової економіки з визначенням етапів їх еволюції: I етап - започаткування досліджень з проблематики впливу парникового ефекту на екологію, ідентифікація окремих його проявів; II етап – дослідження регіональних та секторальних (галузевих) впливів індустріалізації на довкілля; III етап – активізація досліджень впливу індустріального розвитку на зміну клімату планети у цілому шляхом розробки економетричних моделей; IV етап – обґрунтування нагальної необхідності використання альтернативних технологій енерговиробництва та утвердження концепту сталого розвитку, складовою якого є декарбонізація;

- удосконалено методичні підходи до прогнозування трансформацій глобальної енергетичної системи на засадах багатосценарного аналізу та обґрунтування впливу геополітичних ризиків та технологічних інновацій на динаміку відновлювальної енергетики, що забезпечує формування релевантної інформації для потреб прогнозування траєкторій національних реформ у галузі енергетики на середньо- та довгострокову перспективу;

- дістав подальшого розвитку теоретико-методичний підхід до формування архітектури управління енергетичним сектором як стратегічно-орієнтованої інтегрованої системи, що базується на взаємозалежності всіх її елементів та ураховує багаторівневість та мультиканальність їх мережевої та ієрархічної взаємодії. Запропонований підхід сприятиме підвищенню ефективності системи стратегічного управління енергетичним сектором та довгостроковій стійкості національної економіки;

- отримали подальший розвиток теоретико-методичні засади компаративного аналізу національних енергетичних стратегій на основі виокремлення ключових характеристик та критеріїв їх відмінностей, що відкриває додаткові можливості посилення обґрунтованості регуляторних ініціатив у сфері енергетики України на основі урахування результативності міжнародного досвіду;

- дістали подальшого розвитку підходи до діагностики результатів екотрансформації енергетичного сектора України, спрямовані на підвищення якості самого концепту реформування в енергетичній сфері та точності прогнозів щодо досягнення його програмних цілей. Запропонований підхід дозволить у подальшому переглядати стратегічні рамки досягнення завдань декарбонізації й адаптувати короткострокові плани відповідно до змін у стратегічних завданнях і цілях;

- дістали подальшого розвитку концептуальні положення механізму модернізації енергетичної стратегії України з урахуванням її національних інтересів та критеріїв безпеки, що забезпечить підвищення рівня регуляторної адаптивності державної політики у сфері енергетики в умовах війни та повоєнної відбудови.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що поглиблено розуміння змісту та чинників запиту на зміну акцентів в стратегічних пріоритетах держав щодо енергетичного сектора в умовах загострення міждержавного суперництва за обмежені стратегічні ресурси, серед яких чільне місце посідають енергетичні, актуалізації загально цивілізаційного тренду на сталий розвиток, зниження вуглецевого сліду у виробництві та споживанні, посиленні екологічних загроз та ризиків, що дозволило поглибити теорію міжнародних економічних відносин. На основі інституціоналістського підходу одержано нове розуміння механізму реалізації національних енергетичних стратегій як складної системи взаємопов'язаних елементів правової, політичної, економічної, соціокультурної, екологічної тощо природи. Розкрито нові закономірності в процесах декарбонізації виробництва та споживання в Україні через імплементацію європейських регуляторних практик у сфері енергетики та дотичних їй галузях.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці теоретичних та методичних засад для підвищенні рівня обґрунтованості системних реформ з трансформації енергетичного сектору та розвитку відновлюваної енергетики з огляду новітніх трендів та Зелених курсів розвинених країн, а також викликів енергетичній безпеці, що можуть мати стримуючий ефект на шляху декарбонізації світової економіки. Висновки та пропозиції автора застосовуються у роботі Верховної Ради України, Комітет з питань інтеграції України до ЄС (Довідка про впровадження результатів НДР № 43д9/5-2023/238164 від 30.10.2023); Національної комісії що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (Довідка № 12092/16.3.1/7-24 від 23.10.2024); Асоціації «Європейсько-українське енергетичне агентство» (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження № 23-10/2024), Громадської організації «ДІКСІ ГРУП» (Довідка № 420/2024).

Апробація результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження та його основні положення в аспекті наукової новизни оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та круглих столах: «Соціально-економічні виміри євроінтеграційних процесів» (Київ, 2020), «Практика громадянства в Центральній і Східній Європі під час конфлікту» (Ряшів, 2022), «Мала розподілена генерація в Україні: виклики та можливості» (Київ, 2023), «Глобалізація як потужна сила для зростання та розвитку» (Любляна, 2023), «Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі» (Чернігів, 2023), «Цифрова, екологічна та соціальна трансформація: виклики та перспективи» (Мессіна, 2023), 2-гій Міжнародній конференції з науки, техніки та передових технологій (Бахрейн, 2024), «Стратегічні напрями економічної та соціальної політики в контексті глобальних змін» (Одеса, 2025).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні положення і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є складовими науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету у рамках тем:

«Потенціал імпортозаміщення в Україні за умов становлення постіндустріальної економіки» (номер державної реєстрації НДР 0119U100625). Особистий внесок: автором запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності інвестицій у вітчизняний енергетичний сектор із урахуванням гео економічних викликів та ризиків імпортозалежності;

«Торговельно-економічні відносили в умовах асиметричного розвитку країн» (номер державної реєстрації НДР 0124U001044). Особистий внесок: автором на основі статистики аналітичних служб та міжнародних організацій здійснено комплексний аналіз масштабів та регіональних пріоритетів прямого іноземного інвестування у проєкти відновлюваної енергетики України та ЄС;

«Стратегія структурної переорієнтації економіки України в умовах пандемії» (номер державної реєстрації НДР 0121U109608). Особистий внесок: систематизовано існуючі підходи

до оцінки рівня енергетичної імпортозалежності ЄС, а також ідентифіковано основні безпекові загрози у енергетичному секторі України з огляду російського вторгнення;

«Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України» (номер державної реєстрації НДР 0120U104719). Особистий внесок: узагальнено досвід ЄС в частині регуляторних змін та управлінських практик щодо умов та механізмів диверсифікації енергетичного імпорту (довідка № 43д9/5-2023/238164 від 30.10.2023).

Відповідність дисертації вимогам, що представляються до дисертацій на здобуття ступеня доктор філософії. Наукові положення, висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, повною мірою є обґрунтованими, достовірними й логічними. Обґрунтованість отриманих наукових результатів підтверджується значним обсягом опрацьованих літературних джерел та фактографічної інформації, їх критичним аналізом з наведеними конкретними узагальненнями, висновками і рекомендаціями; застосуванням низки наукових методів пізнання, а також обговоренням пропозицій у формі диспуту на науково-практичних конференціях різного рівня.

Завдання, окреслені відповідно до мети дослідження, у сукупності формують важливу наукову та науково-прикладну проблематику, орієнтовану на обґрунтування підходів до розробки та впровадження національних енергетичних стратегій в умовах декарбонізації. Вивчення змісту дисертаційної роботи дозволило зробити висновок про досягнення мети дослідження та виконання поставлених завдань.

Результати дисертаційної роботи достатньою мірою аргументовані, що підтверджується всебічним оглядом фахових наукових робіт вітчизняних і зарубіжних вчених з питань міжнародних стратегій економічного розвитку, проблематики розвитку глобальної енергетичної системи, геополітики та міждержавного економічного суперництва, використанням нормативно-правових актів України, матеріалів науково-практичних конференцій і публікацій в наукових і періодичних виданнях. Достовірність результатів дослідження підтверджується методами наукового пізнання, що застосовувались здобувачем.

Дисертаційна робота написана у логічному взаємозв'язку розділів та підрозділів, містить послідовно досліджені питання, які відповідають визначеним завданням дослідження. Структура та зміст дисертації дозволяє зробити висновок про системний та науковий характер дослідження. Для вирішення завдань, окреслених у дисертаційній роботі, використано сучасні методи наукових досліджень, серед яких: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; абстрагування; узагальнення; компаративного аналізу, кейс-стаді, поєднання логічного та історичного тощо. У дисертаційній роботі розділи та підрозділи взаємоузгоджені, логічно пов'язані.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних науково-метричних баз:

1. Корогод А. Екотрансформація енергетичного сектора України. *SCIENTIA·FRUCTUOSA. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2024. №153(1). С. 22–39. [https://doi.org/10.31617/1.2024\(153\)02](https://doi.org/10.31617/1.2024(153)02).
2. Корогод А. Сценарії трансформації глобальної енергетичної системи до 2050 року. *Економічний простір*. 2024. №(196). С. 197–192. <https://doi.org/10.30838/EP.196.187-192>.
3. Kudyenko L., Korohod A., Buonocore M. Renewable energy of the EU countries in the context of risks of import dependence. *Foreign trade: economics, finance, law*. 2022. №123(4). Р. 17–28. [https://doi.org/10.31617/3.2022\(123\)02](https://doi.org/10.31617/3.2022(123)02) (особистий внесок здобувача: ідентифіковано рівень залежності економік країн ЄС від імпорту енергоресурсів з рф– 0,5 друк. арк.).

4. Kudirko L., Korohod A. Foreign investment priorities on renewable energy projects. *Efektivna ekonomika*. 2020. Vol. 4. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.53> (особистий внесок здобувача: здійснено розрахунок індикаторів залучення інвестицій у ВДЕ у світі, визначено критерії та геопросторові чинники підвищення інвестиційної привабливості ВДЕ0,5 друк. арк.).
5. Севрук І. М., Корогод А. Я. Інструментарій просування української продукції на міжнародні ринки. *Економічний простір*, 2019. №(143). С. 19-29. <https://doi.org/10.30838/P.ES.2224.260319.19.414> (особистий внесок здобувача: здійснено аналіз товарної структури експорту України та визначено його конкурентні переваги з урахуванням ресурсної компоненти та фактору енергоємності– 0,5 друк. арк.).

**Статті у наукових періодичних виданнях інших держав, у т.ч.
членів ОЕСР:**

6. Korohod A. Renewable Energy Development: A National Security Imperative. In: Al Mubarak, M., Hamdan, A. (eds.) *Innovative and Intelligent Digital Technologies; Towards an Increased Efficiency*. Studies in Systems, Decision and Control. 2024. Vol 569. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-71649-2_32 (Scopus, Швейцарія).
7. Korohod A. Ukraine's decarbonisation policies during the Covid-19. *Public management and administration at the present stage of the building*. FAI Publications. Lucknow. 2021. Vol. 6(ii). 2021. P. 40-41 (Індія).
8. Korohod A. Decarbonization as One of the Ways to Solve the Problems of Globalization. *AGORA. International Journal of Economical Sciences*. 2023. Vol. 17. № 1(2023). P. 39-47. <https://doi.org/10.15837/aijes.v17i1.5761> (Словенія).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Корогод А. Енергетичний сектор України в умовах декарбонізації та повоєнного відновлення економіки. Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі: збірн. тез доповід. II матер. міжн. наук-практ. конф. молодих учених (м. Чернігів, 21 квітня 2023 р.). НУ «Чернігівська політехніка», 2023. 232-234. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/06/zbirnyk-gotovyj-13.06.pdf>.
10. Кудирко Л., Корогод А. Запровадження моделі «циркулярної» економіки в Україні базуючись на досвіді ЄС. Український щорічник з європейських інтеграційних студій. Вип. V.: матер. міжн. наук-практ. конф. «Соціально-економічні виміри євроінтеграційних процесів» (м. Київ, 29-30 жовтня 2020 р.). С. 67-77. URL: <https://yearlybook-aprei.com.ua/wp-content/uploads/2020/11/Ukrayinskyj-SHHorichnyk-z-YEvropejskyh-Integracijnyh-Studij-Vypusk-V.-2020-r..pdf>.
11. Корогод А. Інституційне сприяння трансформації глобальної енергетичної системи. Стратегічні напрями економічної та соціальної політики в контексті глобальних змін: матер. Всеукр. наук-практ. конф. (м. Одеса, 7 лютого 2025 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. Львів-Торунь : Liha-Pres, 2025.360. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-475-0-82>.

ВИСНОВОК: Розглянувши дисертацію Корогод Альони Ярославівни на тему «Національні енергетичні стратегії в умовах декарбонізації світової економіки» та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях із співавторами, а також за результатами публічної презентації результатів наукових досліджень на кафедрі світової економіки, встановлено, що робота актуальна, являє собою самостійно виконану наукову працю, має наукову новизну та практичну цінність.

Всі ідеї, наукові концепції та матеріали наукових досліджень розроблені та виконані здобувачем особисто, не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на джерело.

Всі публікації та дисертаційна робота виконані Корогод Альоною Ярославівною повністю із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Дисертаційна робота на здобуття ступеня доктор філософії відповідає вимогам, визначеним наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 та Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Головуюча на засіданні кафедри
світової економіки
доктор економічних наук, професор

Наталія КАЛЮЖНА

_____ 20__ р.

